

Модернізація вищої освіти відповідно до Стратегії ЄЕК ООН щодо освіти для сталого розвитку.

08.12.16 17:28 | Автор(и) НЕВАРА ЛІЛІЯ МИХАЙЛІВНА, к.ю.н., асистент кафедри міжнародного права Київського національного університету ім. Т.Шевченка (м.Київ) | |

[Науково-практична Інтернет-конференція 08.12.2016 - СЕКЦІЯ №2](#)

У сучасному світі значення вищої освіти як найважливішого фактора формування нової якості не тільки економіки, а й суспільства в цілому постійно зростає. Тому проблема підтримки розвитку освіти і науки є глибоко соціальною і належить до пріоритетних завдань суспільного розвитку, що безпосередньо пов'язане з системою національних інтересів, підвищенням якості життя та національної безпеки.

Сучасна концепція освіти для сталого розвитку (ОСР) базується на Університетській хартії про сталому розвитку (Женева, 1994), Белградській хартії (ЮНЕСКО-ЮНЕП, 1975), Тбіліській декларації (ЮНЕСКО-ЮНЕП, 1977) і Салонікській декларації (ЮНЕСКО, 1997), а її основу складає прийнятий у 1992 році в Ріо-де-Жанейро «Порядок денний на 21 століття». Відповідно до Університетської хартії університети та інші навчальні заклади повинні заохочувати впровадження в навчальні програми екологічні аспекти і головні принципи переходу суспільства до сталого розвитку, незалежно від їх професійного спрямування і характеру діяльності. [1]

На 2-ій Конференції ООН з навколишнього середовища (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.) [2] вперше було сформульовано основні положення сталого розвитку, задекларовані у програмному документі «Порядок денний на XXI століття» [3]. Вже тоді у цьому документі підкреслюється, що освіта має вирішальне значення для сприяння сталого розвитку та розширення можливостей людей у вирішенні питань довкілля і розвитку. Світове співтовариство почало все частіше говорити про роль освіти сталого розвитку.

У грудні 2002 року Генеральною Асамблеєю ООН одногосно була прийнята резолюція «Про Декаду ООН з освіти для сталого розвитку».

Провідною установою ДОСР призначена ЮНЕСКО. Основними цілями ДОСР визначені: інтеграція сталого розвитку у системи освіти на всіх рівнях; сприяння розвитку освіти як основи сталого суспільства; зміцнення міжнародного співробітництва для вироблення новаторської політики, програм і практики освіти для сталого розвитку.

Міністри охорони навколишнього середовища країн-членів ЄЕК ООН на П'ятій Конференції «Довкілля для Європи», що відбулась у Києві 23 травня 2003 року, ухвалили «Заяву про освіту для сталого розвитку» [4]. У роботі конференції взяли участь міністри з навколишнього середовища 55 країн ЄЕК ООН, Південної Америки та Центральної Азії. У заяві йдеться про рішення розробити регіональну Стратегію в галузі освіти для сталого розвитку. Зокрема, було визнано, що освіта є одним із головних інструментів, які забезпечують охорону навколишнього середовища та сталий розвиток, і що в рамках екологічної освіти все більше приділяється уваги широкому колу питань, включених до «Порядку денного на XXI сторіччя».

На виконання цієї заяви у березні 2005 року у Вільнюсі (Литва) на нараді представників міністерств охорони навколишнього середовища та освіти була прийнята Стратегія освіти для сталого розвитку ЄЕК ООН [5] та Вільнюські рамки її виконання.

Складовими змісту освіти для сталого розвитку є: якість життя, соціальна справедливість та рівноправність; збереження різноманіття: культурного, соціального та біологічного; розвиток в межах відтворення екосистем; взаємозв'язок: у суспільстві, економіці та навколишньому середовищі; усвідомлення відповідальності перед майбутніми поколіннями; громадянська позиція, права та обов'язки громадян; потреби та права майбутніх поколінь на довкілля.

Стають необхідними уміння випускників брати участь у плануванні соціального розвитку території, передбаченні наслідків дій, що вживаються, у тому числі й можливих наслідках у сфері сталості природних екосистем. Відповідно, перед освітою в інтересах сталого розвитку постають завдання забезпечити формування в молодого покоління нових форм мислення й поведінки в навколишньому середовищі, які припускають уміння прогнозувати й планувати, мислити творчо, критично й самокритично.

Пізніше, у грудні 2005 р., представники 39 країн Європейського союзу і міжнародних організацій зустрілись у Женеві на Засіданні Координаційного комітету ЕК ООН з освіти для збалансованого розвитку, на якому був прийнятий «Робочий план виконання Стратегії ЄЕК ООН з освіти збалансованого розвитку». План передбачав активну розробку національних стратегій ОЗР і національних планів дій.

П'ята конференція міністрів «Довкілля для Європи» стала поштовхом до активного розвитку ОЗР у світі. У жовтні 2007 р. у Белграді на 6-ій конференції міністрів регіону ЕК ООН «Довкілля для Європи» на основі представленої доповіді міжнародних експертів про стан ОЗР у різних країнах, були зроблені висновки про певні успіхи у цій галузі [6]. Обговорювалися питання ОЗР і Сьомій конференції. Водночас, вже минуло понад десять років з часу прийняття Стратегії ОЗР ЄЕК ООН, і отже необхідно підвести підсумки десятирічної діяльності та обговорити подальші плани щодо діяльності у даній галузі. Саме тому на Восьмій конференції міністрів «Довкілля для Європи» 8-10 червня 2016 року у м. Батумі (Грузія) [7] у порядку денному виділяється окреме питання «На шляху до нового суспільства: 10 років ОЗР». На заході була представлена Доповідь про оцінку реалізації Стратегії ЄЕК ООН для ОЗР з 2005 по 2015 рік та Третя доповідь про оцінку Стратегії ЄЕК ООН для ОЗР, які узагальнили досягнутий прогрес, проблеми та досягнення держав-членів ЄЕК ООН. Багато держав-членів ЄЕК ООН тепер мають національні політики ОЗР і рамки їх реалізації.

На Конференції міністри також прийняли заяву по ОЗР та рамки реалізації Стратегії ОЗР ЄЕК ООН на період до 2030 року. Міністри зобов'язуються продовжувати просування пріоритетних галузей Стратегії з урахуванням політики в галузі освіти і освітніх систем на національному або регіональному рівнях [8]. Ключові питання ролі освіти в реалізації Порядку денного у сфері сталого розвитку на період до 2030 року були в центрі уваги під час обговорення Рамок дій «Освіта – 2030» на 38 сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в Парижі (2015 р.). Зокрема, учасниками наголошено, що нині більшість держав розглядає інвестиції в наукові дослідження й запровадження інновацій як важливий крок до забезпечення їх стійкого економічного зростання. [9]

Освіта для сталого розвитку (ОЗР) потребує переорієнтації уваги із забезпечення знаннями на опрацювання проблем і пошук можливих рішень.

Освіта в інтересах збалансованого розвитку (ОЗР) все ще продовжує формуватися як широка і всеосяжна концепція, що охоплює пов'язані між собою екологічні, економічні та соціальні проблеми.

Кожна країна несе відповідальність за здійснення цієї Стратегії. Застосування принципів збалансованого розвитку (ЗР) у рамках всієї системи освіти потребуватиме активної політичної підтримки на всіх рівнях управління.

Список використаних джерел:

1. Элиас В.В. Обзор важнейших международных соглашений в области образования для устойчивого развития. – <http://www.ecoaccord.org/edu/Obzor-Int.agreements.htm>
2. 2-а Конференція ООН з навколишнього середовища (Ріо-де-Жанейро, 1992 р). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecoosvita.org.ua/storinka/pro-nas>
3. Повестка дня на XXI век [Электронный ресурс]: принята Конф. ООН по окружающей среде и развитию, Рио-де-Жанейро, 3–14 июня 1992 г. // Организация Объединенный Наций: [веб-сайт]. – Электрон. данные. – 2016. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21.shtml
4. Заява Міністрів охорони довкілля країн ЄЕК ООН про освіту в інтересах сталого розвитку / Процес Довкілля для Європи. – Київ, 2003.
5. Стратегія ЄЕК ООН освіти для сталого розвитку: Пер. з англ. – Одеса: Екологія, 2005. – 44 с.
6. Учимся друг у друга: достижения, проблемы, перспективы: справочный доклад к 6-ой Международной конференции "Окружающая среда для Европы", ЕЭК ООН – ЮНЕСКО, Белград, 2007 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.unesco.org/env/documents/2007/ece/ece.belgrad.conf/2007.inf.3.r.pdf>.
7. Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні. Восьма Конференція міністрів «Довкілля для Європи». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unesco.org>
8. Стратегії ОЗР ЄЕК ООН на період до 2030 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unesco.org>.
9. Education 2030 [Electronic resource]: Incheon Declaration and Framework for Action: towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all: (Final draft for adoption). – Mode of access: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/ED_new/pdf/FFA-ENG-27Oct15.pdf